

Kirvun Pitäjämuseo

Kirvun pitäjämuseo
Kokoelmaohjelma

Kirvun pitäjämuseon ja Kirvun kotiseutuarkiston

KOKOELMAOHJELMA

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Kokoelmien historia: kehitys ja nykytila	4
<i>Historia</i>	
<i>Kokoelmien kehitys</i>	
<i>Esineiden luettelointi</i>	
<i>Kokoelmien nykytila</i>	
3. Kokoelmien painopiste ja tallennustehtävä	9
4. Kriteerit ja arviointiperusteet kokoelmaan otolle ja poistolle	10
<i>Museoesineet</i>	
<i>Arkiston aineisto</i>	
5. Kokoelmakäytännöt ja kokoelman hallinta	12
<i>Esineen kirjaaminen</i>	
<i>Poistot</i>	
<i>Lainat</i>	
<i>Säilytys ja turvallisuus</i>	
<i>Kokoelman käyttö ja saavutettavuus</i>	
Liitteet	16
1. Vastaanottoluettelo	
2. Luovutus- ja vastaanottolomake	
3. Sopimus esineen lainaamisesta	

1. Johdanto

Kirvun Pitäjämuseon esinekokoelmaan talletetaan Kirvussa valmistettuja tai Kirvussa käytössä olleita esineitä. Kirvun Kotiseutuarkistoon talletetaan Kirvua koskevaa arkitaineistoa, myös sotien jälkeiseltä ajalta. Sekä museo että arkisto toimivat Mäntsälässä. Kirvun Pitäjämuseon ja Kirvun Kotiseutuarkiston toiminta perustuu Kirvun Pitäjäseura ry:n sääntöihin. Tämä kokoelmaohjelma toimii ohjeena museon ja arkiston ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Kokoelmaohjelmaa on laatinut Kirvun Pitäjäseuran hallituksen jäsen Helena Ryyänen, jonka informaatiolähteinä tai kommentaattoreina ovat olleet Kaisu Iivonen, Seppo Rautama, Hannu Henttonen, Martti Ovaska, Jorma Hiltunen, Sirpa Suvanto, Hannele Inkinen ja Teija Sipiläinen. Kaikki osallistuneet ovat Kirvun Pitäjäseuran hallituksen ja / tai Kirvu-Säätiön valtuuskunnan entisiä tai nykyisiä jäseniä. Ohjelmaa alettiin laatia Lahden kaupunginmuseon/Päijät-Hämeen alueellisen vastuumuseon, lähinnä tutkija Anna-Riikka Vadenin, johdolla kevättalvella 2019, ja se saatiin valmiiksi keväällä 2020. Kirvun Pitäjäseuran hallitus on käynyt ohjelman lävitse ja hyväksynyt sen kokouksessaan 7.6.2020.

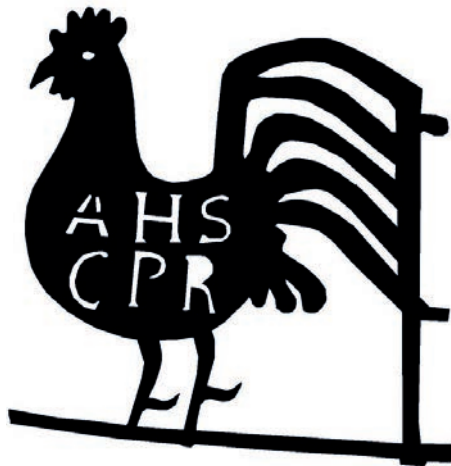
Kirvun Pitäjämuseo v. 2006. Ovella museon perustaja Soini Hämäläinen.
Kuva Helena Ryyänen.

Kokoelmaohjelma päivitetään ja arvioidaan Kirvun Pitäjäseuran hallituksen aloitteesta viiden vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2025, sekä silloin, mikäli jotain merkittävää tapahtuu museon toiminnassa tai tilanteessa.

2. Kokoelmien historia: kehitys ja nykytila

Historia

Kirvun pitäjän alue jouduttiin luovuttamaan Neuvostoliitolle viime sodissa, ja pääosa pitäjän asukkaista sijoittui Orimattilan, Mäntsälän, Pukkilan, Kärkölän ja Hyvinkään kuntiin. Kirvu-Säätiö ja Kirvun Pitäjäseura ry anoivat vuonna 1985 Mäntsälän kunnalta museotilaa Kirvusta pelastetulle aineistolle. Tilat esinekokoelmalle saatiin Mäntsälän pitäjänmuseon vanhan lainajvästön toisen aitan yläkerrasta korvauksetta osana Mäntsälän 400-vuotisjuhluvuoden tapahtumia. Seurakunta luovutti asiapapereille, valokuville ja kirjoille arkistotilaa. Kirvun kihupyhänä 23.6.1985 pidettiin Kirvun Pitäjämuseon avajaiset.¹

Kirvun kukko vuodelta 1688.

Vanhalta kunnantalolta saatiin varastotiloja arkistoaineistoa ja teksteille varten.

Viljamakasiinin alakerrassa järjestettiin taidenäyttelyitä, kunnes vuonna 1992 Kirvun Pitäjämuseo sai koko aitan käyttöönsä. Itse rakennus on edelleen Mäntsälän kunnan.²

Vuonna 2013 Kirvun Kotiseutuarkisto sai omat tilat, kun Kirvu-Säätiö osti tilavan yksiyön osoitteesta Keskuskatu 12 A 1, Mäntsälä. Viljamakasiinissa, eli museolla, säilytetään kuitenkin yhä osaa kirjoista, muun muassa joitain museoesineiksi katsottavia kirjoja kuten vanhoja Raamattuja.

Museo ja kotiseutuarkisto siirtyivät Kirvu-Säätiöltä Kirvun Pitäjäseura ry:n hallintaan sääntömuutoksella vuonna 2010. Kirvun Pitäjäseura ry ylläpitää museota ja pitää sitä avoinna talkoovoimin. Museo on säännöllisesti avoinna kesäsunnuntaisin ja sen lisäksi

¹ J. Heinonen 2009. *Päijät-Hämeen paikallismuseot. Lahden kaupunginmuseo Päijät-Häme XXIV*, s. 101-102.

² J. Heinonen 2009. *Päijät-Hämeen paikallismuseot. Lahden kaupunginmuseo Päijät-Häme XXIV*, s. 101-102.

eri pyynnöstä. Pääsymaksua ei peritä, mutta vapaaehtoisia maksuja varten on pienikokoinen maitotonkka.

Arkisto on avoinna pyydettyäessä. Siellä pidetään myös Kirvu-yhdistysten kokouksia.

Kokoelmien kehitys

Kirvulaisjuurinen mäntsäläläinen kunnallisneuvos Soini Hämälinen keräsi esineitä ja muuta aineistoa ja perusti Kirvun Pitäjämuseon. Hän oli aktiivinen Mäntsälän kunnan suuntaan, ja hänen ansiostaan museo sai makasiinin ja ensimmäisen arkistotilan. Myös kotiseutuneuvos Osmo Viljasen osuus museon perustamis- ja alkuvaiheissa oli merkittävä.

Kokoelmat ovat karttuneet lahjoituksin. Lahjoittajien määrää ei tiedetä, mutta joka tapauksessa lahjoittajia on vähintään useita kymmeniä. Suuri osa esineistä, valokuvista ja muusta materiaalista saatiin museon perustamisen aikoihin, mutta esineitä on saatu kokoelmaan myös myöhemmin. Esine kokoelma on muodostunut aiemmin sattumanvaraisesti, painopisteenä on kuitenkin ollut esineiden alkuperä. Museon kokoelmaa täydennetään nykyisin valikoiden, aukkoja täyttäen ja esineiden historia selvittäen.

Esineiden luettelointi

Esineet luettelointiin ensimmäisen kerran 1980-luvulla Mäntsälän kunnan toimesta. Luetteloija oli Osmo Viljanen, joka kirjoitti käsin arkistokortiston, ja antoi siihen mensesä kertyneille esineille numerot Ki1 – Ki258. Hänen tekemänsä luettelo on Mäntsälän kunnan museotoimella.

Vuonna 2012 esineet luetteloi Vell-Made Graphics'in Veli-Mikko Ovaska, jolloin järjestysnumeroltaan suurin esine oli Ki395.³ Mäntsälän kunnan museotoimi oli liittynyt kokoelmahallintaohjelman osalta Keski-Uudenmaan Muistaja-järjestelmään, ja alustavasti sovittiin 21.6.2012 Keski-Uudenmaan kanssa, että myös Kirvun Pitäjämuseo voi liittyä samaan järjestelmään. Ovaska sai museoamanuenssi Tommi Uutelalta Keravalta ja Sirkku Mäkelältä Mäntsälästä ohjeeksi tallettaa esineiden tiedot Excel-taulukkoon, koska tästä olisi helppo siirtää tiedot Muistajaan. Elokuun lopulla 2012 Keski-Uudenmaan museot päättivät kuitenkin kokouksessaan, että uusia museoita ei enää oteta Muistajaan. Kirvun Pitäjämuseon silloinen työryhmä kääntyi Päijät-Hämeen maakuntamuseon (Lahden kaupunginmuseon) puoleen, joka oli siihenkin asti neuvonut ja ohjannut Pitäjämuseon työtä. Työryhmä löysi syksyllä henkilön, joka olisi siirtänyt museon esineluettelon Excelistä WebMuskettiin. Päijät-Hämeen maakuntamuseo kuitenkin ilmoitti, että tulevaisuudessa Mäntsälä tulee kuulumaan Uudenmaan museoihin, joten lisenssiä WebMuskettiin ei saatu.⁴

³ V.-M. Ovaska 2012. Raportti. Kirvun pitäjämuseon esineiden luettelointi.

⁴ K. Iivonen, Jatko-aika-anomus Museovirastolle. 15.12.2012.

Rätykylän Marttojen kangaspuut. Puut tuotiin Kirvusta evakkoon talvisodan päätyttyä, vietiin takaisin jatkosodan takaisinvaltauksen jälkeen ja evakuoitiin taas jatkosodan loppuvaiheessa Kuva Veli-Mikko Ovaska.

seolta. Hän maalasi esineisiin luettelonumerot punaisella Charlotta-akryylimaalilla, ei kuitenkaan tekstiileihin. Vuoden 2012 jälkeen kokoelmaan on saatu noin 80–90 esinettä lisää, joista on luetteloitu noin 50. Kaikki, myös aikaisemmin saadut, tekstiilit on sittemmin merkitty ompelemalla niihin numerolla varustettu kantinauha. Kovista materiaaleista valmistettuihin esineisiin on maalattu numerot, mutta maalaaminen on jonkin verran kesken.

Osmo Viljanen on valokuvannut osan esineistä. Veli-Mikko Ovaska kuvasi edellä mainitun luetteloinnin yhteydessä suurimman osan kokoelmasta, ei kuitenkaan kuittinippuja tai muita vastaavanlaisia asiakirjoja. Museolla on pääsy V.-M. Ovaskan serverillä oleviin digitaaliuviin. Viljasen ottamat kuvat ovat Mäntsälän museotoimella. V.-M. Ovaskan tekemän luetteloinnin jälkeen saatuja esineitä ei ole toistaiseksi valokuvattu systemaattisesti.

Luettelointinumeroita oli aikaisemmin annettu muun muassa asiakirjoille, vaikka näin ei olisi pitänyt toimia, ja jotka olivat jo siirretty arkistoon. Tällaisia numeroita oli yli 100 kpl. Kaikkia vanhan luettelon esineitä ei löytynyt museolta. Monista esineistä oli tallella vain lahjoittajien itsensä aikanaan kirjaamia tietoja, ja vieläpä kovin puutteellisesti. Ovaska kyseli museon perustajalta lisätietoja, mutta tämä ei enää muistanut esineiden alkuperästä juurmitään.⁵ Esimerkiksi Rätykylän Marttojen kangaspuut merkittiin tuolloin luetteloon virheellisesti Rätykylän lottien kangaspuiksi, virhe on myöhemmin korjattu.⁶

V.-M. Ovaska sai esineiden merkitsemisohjeet Päijät-Hämeen maakuntamuseolta.

⁵ V.-M. Ovaska 2012. Raportti. Kirvun pitäjämuseon esineiden luettelointi.

⁶ J. Hiltunen 2017, suullinen tiedonanto.

Excel-muotoisessa esineluettelossa on kymmeniä pystysarakkeita ja yli 400 riviä, joten tämän vuoksi taulukkoa ei kannata tulostaa. Museolla päivystävän henkilön ei ole mahdollista etsiä tietoa esineluettelosta, tämä edellyttäisi tietokoneen pitämistä mukana. Esineiden kuvien linkittäminen Excel-taulukkoon kasvattaisi tiedostoa yhä hitaammin latautuvaksi. Näistä syistä Ovaska laati luetteloinnin yhteydessä tärkeimmistä esineistä kuvilla varustettuja laminoituja selostuksia.

Kokoelmien nykytila

Esinekokoelmat

Kirvun Pitäjäseura omistaa kaikki esineet, valokuvat, asiakirjat ja kirjat eikä ota vastaan mitään pelkästään säilytykseen.

Museolla ei ole kokonaisuuden muodostavia esineiden alakokoelmia, eikä sellaisia ole tarvetta muodostaa. Museolla on myös luetteloimattomia esineitä rekvisiittaesineinä. Vanhat kirjat kuuluvat esinekokoelmaan. Osa kirjoista on arkistossa.

Museon perustaja Soini Hämäläinen halusi huolehtia museosta lähestulkoon yksin ja perheenjäsentensä kanssa. Hämäläisen vähitellen ikääntyessä ja hänen terveydentilansa heikentyessä väistyi hän tehtävästä ja Kirvun Pitäjäseura ry:n kokouksessa lokakuussa 2015 asetettiin työryhmä huolehtimaan museon hoidosta ja esineiden esillepanosta. Ryhmään määrättiin Helena Ryynänen (pj), Kaisu Iivonen, Helinä Kuisma ja Jorma Hiltunen. Joulukuun 2017 kokouksessa Kuisma ilmoitti jäävänsä pois Pitäjäseuran toiminnasta, ja hänen tilalleen valittiin Sirpa Suvanto Pitäjäseuran kokouk-

Kirvun kirkonkylä 1915. Kuva Kirvun kotiseutuarkisto.

sessä 23.9.2018. Kuitenkin käytännössä myös Pentti Tomminen on osallistunut hyvin huomattavalla panoksella museon hoitoon ja ylläpitoon. Hän muun muassa rakennutti ja rakensi museon sisälle portaikon alle Sirpa ja Jari Suvannon vanhan ladon laudoista sermin, jonka taakse muodostui varastotilaa.

Museon alakerran seinille on kiinnitetty runsaasti sanomalehtileikkeitä. Nämä on ajateltu kerätä pois ja sijoittaa isoon selailutelineeseen, jotta seinille saadaan tilaa esineille. Lehtileikkeistä on kopiot Kotiseutuarkiston lehtileikemapissa.

Kotiseutuarkisto

Asiakirjakokoelman nykyinen vastaava on Seppo Rautama.

FM Anna-Riikka Vaden järjesti ja luetteloi ensimmäisen kerran asiakirja-aineiston vuonna 2013. HuK Pasi Pykälistö jatkoi luettelointia vuonna 2014. Seppo Rautama on päivittänyt luetteloinnin 2017 ja 2019. Arkistomateriaalia on noin 18 hyllymetriä.

Kirvun historiaa on talletettu pariin kymmeneen koulupiirikirjaan sekä historiikkeihin Kirvun Vilkkaasta, Kirvun Lauluseurasta ja Kirvun Luonnonparantolasta. Kirjoista säilytetään arkistokappaleet kotiseutuarkistossa.

Valokuvat

Museolle on lahjoitettu tuhansia kuvia, mahdollisesti jopa 5000. Hyvin suuri osa kuvista on digitoitu.

Kauppias Risto Kykkänen perheineen, taustalla Ylikuunun keskustaa 1910. Kuva Kirvun kotiseutuarkisto.

Valokuvakokoelman vastaava on pitkään ollut Martti Ovaska, joka myös on digitoinut suuren osan kuvista. Nykyisin kokoelman vastaava on Hannu Henttonen, joka myös on digitoinut kuvia. Digitointityöhön osallistuu myös Marianna Niukkanen keväästä 2020 lähtien.

Digitoidut kuvat oli alun perin talletettu Picasa-albumiin, mutta Google lopetti tämän ylläpidon maaliskuussa 2016, toisin sanoen albumiin ei enää voinut siirtää uusia kuvia. Picasassa olleet kuvat siirtyivät automaattisesti Google Photos -pilvipalveluun. Siirron yhteydessä siirtyi kuvien info-osa, mutta hävisi sanahakujärjestelmä (tagit).

Valokuvakokoelma on nähtävissä www.Kirvu.fi -sivujen sekä Kirvun Facebook-profilin kautta. Digikuvia saa vapaasti lainata omiin tarkoituksiin, mutta julkaisun yhteydessä pitää ilmoittaa lähde: ”Kirvun valokuva-arkisto, kuvaaja tuntematon”. Jos kuvaaja tiedetään, hänen nimensä mainitaan.

Kuvia on ryhmitelty, ja Kirvun Vilkas –osan on järjestänyt Heikki Paajanen. Luonnonparantola-osaa on järjestänyt Tuula Kärkäs ja nimismies Varheenmaan arkistoa Hannu Henttonen. Kuva-arkiston kehittäminen ja kuvien ryhmittely vaativat vielä paljon työtä.

Kaikista kuvista ei ole tietoja esimerkiksi kuvien henkilöistä, kuvausajasta, valokuvaajasta yms. Digitoitujen kuvien selailijat voivat lisätä tietojaan ja kommenttejaan klikattuaan yksittäistä kuvaa. Arkiston ylläpitäjä saa tiedon lisäyksistä, ja hän tekee lopulliset merkinnät kuva-arkistoon.

Arkistolla on myös Kirvuun liittyviä videoita ja DVD-levyjä. Albumit ja valokuvat kuulevat pääsääntöisesti kuvakokoelmaan, vaikka nämä ovat konkreettisia esineitä. Albumeita on myös museolla. Valokuvat säilytetään Kotiseutuarkistossa arkistokotelossa silkkipaperitaskuissa.

3. Kokoelmien painopiste ja tallennustehtävä

Museon esinekokoelmaan talletetaan Kirvussa valmistettuja tai Kirvussa käytössä olleita esineitä.

Museolle on tuotu tai lähetetty myös esineitä, jotka ovat joko liian uusia tai joltain muulta paikkakunnalta. Joissain tapauksissa on ollut perusteltua ottaa tällainen esine kokoelmaan esimerkiksi kirvulaisten ministeri Niukkasen muotokuva. Kokoelmassa painottuvat maa- ja kotitalouteen liittyvät esineet.

Kirvun kotiseutuarkistoon kootaan kirvulaisten historiaan liittyvää aineistoa myös sotien jälkeiseltä ajalta, esimerkiksi yhdistysten arkistojä.

Huopatehtaan työntekijöitä. Kuva Kirvun kotiseutuarkisto.

Valokuvakokoelmassa suuri enemmistö kuvista on otettu Kirvussa ennen sotia ja so-ta-aikana. Kokoelmaan otetaan kuvia myös nykyajalta, esimerkiksi Kirvun kihusta ja matkoista nyky-Kirvuun.

4. Kriteerit ja arviointiperusteet kokoelmaan otolle ja poistolle

Museoesineet

Museoon otetaan esineitä lahjoituksina eikä näistä makseta. Esineitä ei myöskään oteta säilytettäväksi niin, että ne jäisivät jonkun muun tahon omistukseen.

Esineen vastaanottamista ei edes harkita, mikäli on epäselvyyttä lahjoittajan (luovutta-jan) omistusoikeudesta esineeseen.

Museolla on kahdenlaisia esineitä: 1) *kokoelmaan kuuluvia* ja 2) *rekvisiittaesineitä*, esi-merkiksi näyttelyitä varten.

Museolle on putkahdellut esineitä sekä yksittäin että pahvilaatikollisittain, ja vasta aivan viime aikoina on alettu arvioida niiden sopivuutta Kirvun pitäjämuseon kokoelmiin.

Museo ei ole velvollinen vastoin tahtoaan ottamaan vastaan lahjoituksia. Jos lahjoitta-ja / luovuttaja tuo esineen museolle ilman etukäteistä sopimista, museolla päivystävä henkilö voi harkintansa mukaan ottaa sen vastaan ja täyttää luovutusaavakkeen. Sa-

malla kerrotaan lahjoittajalle / luovuttajalle, että tämä ei vielä tarkoita sitä, että esine otettaisiin kokoelmaan. Tällaisten tilanteiden välttämiseksi www.kirvu.fi -sivuille on lisättävä selostus menettelystä, jolla esineitä voi tarjota museolle.

Museolle tarjotut esineet arvioi aikaisemmin kohdassa ”Esinekokoelmat” mainittu museon työryhmä. Alustava arviointi tehdään valokuvan (valokuvien) sekä esineen historiatietojen perusteella. Tarkempi arviointi tehdään, kun esine nähdään.

Arviointikriteerit ovat seuraavat:

1. *Kuuluuko esine edellä kohdassa 3 määriteltyyn museon tallennustehtävän piiriin, toisin sanoen oliko se evakkokuormassa? Jos ei ollut tai jos on epäselvyyttä, esinettä ei oteta kokoelmaan.*
2. *Onko tällaista esinettä ennestään kokoelmassa? Jos on, esine voidaan ottaa, mikäli tarjotun esineen historiasta, käytöstä, käyttäjästä yms. on tietoa. Samanlaisilla esineillä saattaa olla eri historia, mikä sinänsä on arvokasta tietoa Kirvusta, kirjvulaisuudesta ja kirjvulaisista. Ei kuitenkaan ole syytä ottaa suurta määrää samanlaisia esineitä, esimerkiksi separaattoreiden, rukkien ja ompelukoneiden kiintiö on täynnä.*
3. *Onko esine hyväkuntoinen? Pelkkä huonokuntoisuus ei estä esineen ottamista, mutta lähes hajoamispisteessä olevaa ei oteta.*
4. *Onko esine vaaraksi muille esineille? Jos esine on esimerkiksi homeessa, tätä ei oteta. Jos esineessä on tuholaisia, esineen vastaanottamista voidaan harkita, mikäli sillä on kokoelman kannalta arvoa ja jos lahjoittaja / luovuttaja osallistuu tuholaisen hävittämisen kustannuksiin. Konservattorilta tilataan tuholaisen hävitys (myrkytys, pakastus ja/tai puhdistus).*
5. *Onko esineelle tilaa? Jos tilaa ei löydy, ei esinettä voida ottaa (esimerkiksi huopatehtaan koneet).*
6. *Onko esineen alkuperästä mitään tietoja? Jos ei ole, niin tällaista ”mykkää” esinettä ei oteta kokoelmaan.*

Edellä mainittu työryhmä päättää arvioinnin jälkeen, otetaanko esine kokoelmaan. Jos esinettä ei oteta kokoelmaan, niin voidaan harkita, otetaanko tämä rekvisiittaesineeksi. Molemmissa tapauksissa työryhmä tallettaa esineen tiedot mahdollisimman perusteellisin ja valokuvaa esineen. Valokuvat talletetaan samaan kansioon kuin aikaisemmatkin kuvat. Rekvisiittaesineitä ei kirjata kokoelmaan.

Esineet säilytetään Kirvun Pitäjämuseossa, ellei ole perusteltua syytä säilyttää yksittäisiä esineitä Kirvun Kotiseutuarkistossa. Jos esine on jo ollut museolla, sitä ei saa siirtää arkistoon, koska esineen mukana voi siirtyä esimerkiksi hometta tai hyönteisiä.

Museossa jo olevia esineitä olisi syytä arvioida edellä mainituilla kriteereillä, ja tarvittaessa joko siirrettävä rekvisiittaesineiksi tai poistettava kokoelmasta.

Arkiston aineisto

Kotiseutuarkistoon tarjottu aineisto arvioidaan seuraavasti:

1. *Kuuluuko asiakirja, valokuva tai muu aineisto edellä kohdassa 3 määriteltyyn arkiston tallennustehtävän piiriin? Jos ei kuulu, ei aineistoa oteta.*
2. *Onko asiakirja, valokuva tai muu aineisto homeessa tai muusta syystä vaaraksi arkiston muulle aineistolle? Tällaista aineistoa ei oteta arkistoon, mutta sen kopiointia tai skannausta voidaan harkita. Jos kopiointikulut ovat suuret, keskustellaan lahjoittajan osallistumisesta kuluihin.*
3. *Onko asiakirja, kirja tai muu aineisto ollut säilytyksessä Kirvun Pitäjämuseossa? Jos on, niin näitä ei oteta arkistoon, sillä mukana voi tulla museolta hyönteisiä, hometta tai muuta vastaavaa.*

Arvioinnin suorittaa ja päätöksen tekee arkistosta vastaava henkilö.

5. Kokoelmakäytännöt ja kokoelman hallinta

Esineen kirjaaminen

Kun museolle lahjoitettu (luovutettu) esine on päätetty hyväksyä joko kokoelmaan tai rekvisiittaesineeksi, se merkitään vastaanottoluetteloon (Liite 1) ja siitä täytetään luovutuskaavake (Liite 2). Esineen täydet käyttö- ja omistusoikeudet siirtyvät museolle. Kaavakkeeseen tai sen liitteeseen kirjataan mahdollisimman tarkat tiedot esineen valmistajasta, omistajasta, käyttöpaikasta ja muista vastaavista asioista. Myös rekvisiittaesineistä talletetaan tiedot. Luovutuskaavakkeeseen kirjataan myös, miten menetellään, jos esine jostain syystä poistetaan kokoelmasta. Lahjoittaja (luovuttaja) ja Pitäjäseuran museotyöryhmän edustaja allekirjoittavat kaavakkeen, ja kopio siitä jää molemmille. Pitäjäseuran kappale talletetaan Kotiseutuarkistoon.

Sian niskaharjaksista valmistettu harja, jolla pellavakuidut harjattiin puhtaiksi ennen kehrua. Kuva Veli-Mikko Ovaska.

Vuosittain museotyöryhmä käy läpi vastaanottoluettelon ja merkitsee kokoelmaan hyväksytyille esineille juoksevan numeron, jonka alussa ovat kirjaimet Ki. Esineiden tiedot merkitään kokoelmaluetteloon, joka on Excel-taulukko. Sen ajantasainen

versio on aina museotyöryhmän puheenjohtajalla, mutta hän voi lähettää taulukosta kopion muille.

Luetteloon voidaan merkitä esineen sijoituspaikka museolla. Tämä saattaa kuitenkin aiheuttaa sekaannusta, sillä aikomus on lähivuosina ryhmitellä esineet loogisiin kokonaisuuksiin. Nykyisin ne sijaitsevat museossa melko satunnaisesti.

Rekvisiittaesineille ei anneta Ki-alkuista tunnusta. Niistä pidetään eri luetteloa, jotta tarvittaessa tiedetään, mitä esineitä museolla on esimerkiksi uloslainauksia ja näyttelytoimintaa varten.

Poistot

Esineen poistaminen kokoelmasta on aina poikkeustapaus. Jos esine poistetaan kokoelmasta, harkitaan, voiko se jäädä rekvisiittaesineeksi.

Jos esinettä ei säilytetä enää edes rekvisiittaesineenä, Kirvun Pitäjaseuran hallitus tai sen edustajat harkitsevat seuraavia vaihtoehtoja:

1. *Ottaisiko joku muu museo esineen vastaan (esimerkiksi Antrean museohuone Riihimäen museossa, Vuoksenrannan museohuone Hartolan museossa, Heinjoen museo Vihdissä tai muu sopiva taho)?*
2. *Voisiko esineen lahjoittaa jollekin yleishyödylliselle kulttuuri- tai muun sopivan alan toimijalle, esimerkiksi jonkin palvelutalon vitriiniin? Ei kuitenkaan kenellekään yksityishenkilölle.*
3. *Voiko esineen palauttaa takaisin lahjoittajalle / luovuttajalle? Mieluiten esineitä ei kuitenkaan palauteta, sillä tämä voi tuottaa ongelmia etenkin, jos joudutaan etsimään perikunnan jäseniä. Lahjoittaja / lahjoittajan jälkipolvet saattavat myös loukkaantua, kun esine ei enää ”kelpaa” museolle.*
4. *Esineen myynti ei tule kysymykseen.*
5. *Esineen voi hävittää, jos muu poistotapa ei ole mahdollinen.*

Kokoelmasta poistettu esine merkitään kokoelmaluetteloon poistetuksi eikä sen numeroa enää käytetä uudelleen. Esineen tiedot kuitenkin säilytetään kokoelmaluettelossa. Itse esineestä poistetaan kokoelmanumero.

Lainat

Kirvun Pitäjämuseo ei lainaa esineitä muista museoista tai muilta omistajilta. Kirvun Pitäjämuseon esineitä voidaan lainata harkinnan mukaan Kirvu Säätiö sr:n, Kirvun Pitäjaseura ry:n ja Kirvu-Kerho ry:n tilaisuuksiin. Muille tahoille tai yksityishenkilöille ei lainata esineitä.

Ensisijaisesti lainataan rekvisiittaesineitä kuin kokoelmaan kuuluvia esineitä. Lainauksesta päättää Kirvun Pitäjaseuran hallitus. Jos asiaa ei ehditä käsitellä hallituksen

kokouksessa tai sähköposteilla, museotyöryhmä voi tehdä päätöksen lainasta. Esineen katoamisen tai vahingoittumisen varalta sovitaan lainajan kanssa korvaussumma. Mahdollisesta vakuutuksesta vastaa lainaaja.

Lainasta täytetään sopimus (liite 3) kahtena kappaleena, toinen lainaajalle ja toinen Kirvun Pitäjämuseolle. Museon puolelta allekirjoittajana voi olla kuka tahansa päätöksen teossa mukana olleista. Kun esine palautetaan, tarkastetaan sen kunto. Tarkastuksen tekee henkilö, joka luovutti esineen lainaajalle.

Kun esine on palautettu, sopimuksen molempiin kappaleisiin merkitään kuittaus palautuksesta ja museon kappale talletetaan Kotiseutuarkistoon. Jos lainaaja on unohtanut ottaa oman sopimuskappaleensa mukaan, annetaan erillinen kuittaus.

Kirvun Kotiseutuarkisto ei lainaa asiakirjojaan tai muuta aineistoaan ulos, mutta kopioita voidaan antaa.

Säilytys ja turvallisuus

Kirvun Pitäjämuseo toimii kaksikerroksisessa lukitussa lämmittämättömässä hirsirakennuksessa.

Kirvun Pitäjäseuran hallitus vastaa museon esineistä ja hoitaa museon siivouksen. Siivoustalkoot on järjestetty kerran vuodessa keväällä, ja talkoolaisina on ollut pieni joukko Pitäjäseuran hallituksen jäseniä.

Museolla ei ole varsinaista varastoa, mutta rappujen alla olevaan tilaan voidaan siirtää esineitä. Esineitä ei ole talvikaudeksi peitetty eikä viety muualle säilytykseen, sillä museoon pääsee eri pyynnöstä tutustumaan myös talvella. Tämän vuoksi on hyvä, että esineet ovat helposti nähtävillä myös kesäkauden ulkopuolella.

Museon esineitä ei ole vakuutettu. Museorakennuksen mahdollisesta vakuuttamisesta huolehtii rakennuksen omistaja Mäntsälän kunta.

Osa museon esineiden kuvista on säilytyksessä Vell-Made Graphics'in serverillä, josta museotyöryhmän puheenjohtaja on kopioinut nämä omalle koneelleen. Hänen tietokoneellaan ja varmuuskopioivyllään on myös museon luettelointiaineisto digitaalisena.

Pitäjäseuran hallituksen jäsenet pitävät museota auki ja samalla valvovat tiloja ja esineistöä. Hallituksen jäsenten ensiaputaidoista ei ole tietoa. Museolla on määräysten mukaiset poistumistiemerkinnot ja palovaroittimet. Sekä ala- että yläkerrassa on jauhesammuttimet, joiden säännöllisestä tarkistuttamisesta huolehtii Kirvun Pitäjäseuran sihteeri. Museolla ei ole turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa, eikä riskikartoitusta ole tehty.

Karjalan Liiton kulkueessa. Kuva Kirvun kotiseutuarkisto.

Kirvun Kotiseutuarkisto toimii kerrostalossa, Kiinteistö Oy Kukkasmäessä olevassa huoneistossa lämmitetyssä tilassa. Tilassa on palovaroitin ja arkiston vakuutus on kotivakuutustyyppinen.

Arkiston siivouksesta huolehtii arkistonhoitaja. Arkiston digitaaliaineistoa säilytetään varmuuskovalevyllä.

Kokoelman käyttö ja saavutettavuus

Museokokoelmaa pääsee katsomaan museon aukioloaikoina ja eri pyynnöstä. Kokoelmassa ei ole esineitä, joita ei pääsisi katsomaan. Kokoelmaan ei toistaiseksi pääse tutustumaan verkossa, mutta suunnitelmissa on siirtää esineiden kuvat www.kirvu.fi -sivustolle.

Museolla on järjestetty kesäisin näyttelyitä erityisistä aiheista, esimerkiksi ministeri Juho Niukkanesta ja Kirvun Luonnonparantolasta.

Arkistoon pääsee tutustumaan eri pyynnöstä. Lisäksi Kotiseutuarkistossa on järjestetty avoimien ovien päiviä.

Museota ja arkistoa kehitetään ja ylläpidetään käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Vastaanottoluettelo

Tähän luetteloon merkitään ne esineet, jotka on **etukäteen** ennen luovutusta päätetty vastaanottaa joko museokokoelmaan tai rekvisiittaesineiksi. Muunlaisia esineitä ei oteta vastaan.

Juokseva numero	Päiväys	Esineen nimi	Lahjoittaja /luovuttaja	Kokoelmaan	Rekvisiitaksi	Kokoelma-numero *)
						Ki

*) Kokoelmaan otettaville esineille annetaan numero vasta seuraavassa museotyöryhmän kokouksessa. Rekvisiittaesineille ei anneta numeroa.

Kirvun Pitäjämuseo
Kirvu-Säätiön Kotiseutuarkisto

LUOVUTUS

Tällä asiakirjalla luovutan / luovutamme Kirvun Pitäjämuseolle / Kirvu-Säätiölle jäljempänä mainitut esineet / aineiston. Luovuttaja / luovuttajat:

Omistaja	Osoite
	puh.
Luovuttaja (jos muu kuin edellä)	Osoite
	puh.

Luovutuksen kohde /kohteet:

	kpl
--	-----

Mitä tehdään, jos esineitä / aineistoa ei jostain syystä voida säilyttää? Voiko esim. hävittää:

Esineet /aineisto on tutkijoiden vapaasti käytettävissä, ellei sovita seuraavasta rajoituksesta:

Allekirjoituksellaan lahjoittaja vahvistaa, että hänellä on täysi oikeus lahjoittaa kohde. Lahjoittaja hyväksyy, että hänen henkilötietonsa tallennetaan museon tietokantaan/ luettelointitietoihin tutkimuskäyttöä varten. Vapaa ja rajoittamaton omistus- ja hallintaoikeus luovutuksen kohteeseen siirtyvät heti Kirvun Pitäjämuseolle / Kirvu Säätiölle.

Paikka ja päiväys _____

Luovuttajan allekirjoitus _____

Nimen selvennys

Kirvun Pitäjäseuran / Kirvu Säätiön edustajan allekirjoitus _____

Nimen selvennys

Näitä kaavakkeita on kaksi samanlaista, yksi kummallekin osapuolelle.

KAAVAKKEEN LISÄLEHDELLE KIRJATAAN TIETOJA LUOVUTUKSEN KOHTEESTA.

Liite 2

Kirvun Pitäjämuseo
Kirvu-Säätiön Kotiseutuarkisto

VASTAANOTTOLOMAKE

Esitietolomake luettelointia varten

Luovutettavan kohteen / kohteiden nimi:

Kuvaus:

Määrä_____kpl

Kunto lahjoitushetkellä:

Missä valmistettu

Milloin (arvio, jos ei tiedetä)

Kuka valmistanut

Kuka käyttänyt

Milloin tuotu Kirvusta

Muita tietoja

Kirvun Pitäjämuseon esineen lainaaminen museon ulkopuolelle
Lainataan vain Kirvu Säätiö sr:n, Kirvun Pitäjäseura ry:n tai Kirvu-Kerho ry:n tilaisuuksiin

Esineen nimi:

Rekvisiittaesine ☐ Kokoelmaesine ☐ (kokoelmaesineitä ei mielellään lainata)

Kokoelmaesineen numero: Ki _____

Lainaaajan nimi:

Osoite:

Puhelinnumero:

Sähköpostiosoite:

Miksi ja minne lainataan:

Palautuspäivä viimeistään:

Maksimi korvaussumma, jos esine katoaa, € :

Jos esine vahingoittuu, korvaus on enintään em. maksimi.

Allekirjoitukset lainatessa:

Lainaaaja:

Kirvun Pitäjämuseon edustaja:

Päiväys: Mäntsälässä,

Esineen palautus

Olen / olemme saaneet esineen takaisin ja tarkistaneet, että esine on samassa kunnossa kuin lainattaessa ☐

Esine on vahingoittunut ☐ Korvaussummaksi päätetään, € :

Päiväys

Kirvun Pitäjäseuran edustajan allekirjoitus

Kirvun Pitäjämuseo

Kirvun pitäjämuseo
Vanha Porvoontie 17-19, 04600 Mäntsälä

Kirvun kotiseutuarkisto
Keskuskatu 12 A 1, 04600 Mäntsälä

www.kirvu.fi